

UDK 581.92 (497.11 Mt Javor)
Originalni naučni rad

GORDANA TOMOVIĆ, SNEŽANA VUKOJIČIĆ

**PRILOG VASKULARNOJ FLORI PLANINE JAVOR (JZ SRBIJA,
JUGOSLAVIJA)**

Institut za botaniku i botanička bašta „Jevremovac“
Biološki fakultet, Univerziteta u Beogradu

Tomović, G., Vukojičić, S. (1997): *Contribution to the vascular flora of the mountain Javor (SW Serbia Yugoslavia)*. – Glasnik instituta za botaniku i botaničke bašte Univerziteta u Beogradu, Tom XXXI, 35-41.

Besides mountains Golija and Mučanj, Mt. Javor is floristically one of the most interesting area in SW Serbia. After Pančić's and Gajić's detailed investigations of this area, the results of our research represent the third published data about Mt. Javor.

In this paper we have presented some new taxa for the flora of Javor as well as those species which are verification of Pančić's findings.

Key words: flora of Serbia, Mt. Javor, SW Serbia

Ključne reči: flora Srbije, Javor planina, jugozapadna Srbija

UVOD

Planina Javor sa Vasiljevim vrhom (1520 m), pored susednih planina Golije i Mučnja, predstavlja u florističkom i vegetacijskom pogledu jedno od interesantnijih područja na teritoriji jugozapadne Srbije.

Prvi podaci o flori planine Javor vezuju se za ime Josifa Pančića, koji je počev od 1856. god. u nekoliko navrata istraživao ovo područje. Rezultate tih istraživanja objavio

je u svojim florističkim radovima (1867, 1874, 1884), a herbarski materijal sakupljen sa tih terena danas se nalazi u Herbarijumu Instituta za botaniku i Botaničke bašte „Jevremovac“ (*Herbarium Pancicianum*, BEOU). Detaljnija florističko-vegetacijska studija Javora urađena je tek 100 godina nakon Pančića (Gajić, 1989).

U ovom radu su prikazani rezultati istraživanja sprovedenih tokom jula 1996. i maja 1997. godine.

MATERIJAL I METODE

Obradeni materijal, sakupljen u periodu 21-31. jula 1996. i u maju 1997. godine, nalazi se u Herbarijumu Instituta za botaniku i botaničkoj bašti „Jevremovac“ Biološkog fakulteta u Beogradu (BEOU).

Determinacija herbarskog materijala izvršena je u skladu sa standardnom florističkom literaturom: Tutin, W. et al. (1964-1980); Josifović, M. ed. (1970-1978); Sarić, M. ed. (1986); Hayek (1924-1933); Jordanov, D. ed. (1963-1995).

Redosled i taksonomski status zabeleženih vrste usklađen je sa delom „Flora SR Srbije I-X“ (Josifović, M. ed. 1970-1978; Sarić, M. ed. 1986).

Vrste koje predstavljaju potvrdu Pančićevih nalaza na planini Javor obeležene su simbolom +.

REZULTATI

Našim istraživanjima obavljenim na planini Javor u toku jula 1996. i maja 1997. god. konstatovano je 180 biljnih taksona nivoa vrste i podvrste.

Na osnovu pregleda i analize dosadašnje florističke literature koja sadrži podatke o flori Javora (Pančić, 1867, 1874, 1884; Gajić, 1989; Josifović, 1970-1978; Sarić, 1986), izdvojen je spisak od 54 vrsta koje predstavljaju nove nalaze za ovu planinu, kao i 5 vrsta koje od Pančića pa do sada nisu zabeležene.

PTERIDOPHYTA

Polypodiaceae

Asplenium ceterach L. 1753. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G., 1951/96).

Asplenium ruta-muraria L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1896/96).

SPERMATOPHYTA

DYCOTILEDONES

Ranunculaceae

Thalictrum aquilegifolium L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1894/96).

Caryophyllaceae

Minuartia bosniaca (G. Beck) K. Malý 1908. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1833/96).

Dianthus armeria L. 1753 subsp. *armeriastrum* (Wolfn.) Velen. 1898. Kušići-Opaljenik-Boškovići, krečnjak, 900 mnv. (23. jul 1996, Tomović, G. 1769/96).

+*Dianthus cruentus* Griseb. 1843. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1936/96).

Brassicaceae

Erysimum linarifolium Tausch 1831. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1921/96).

Salicaceae

Salix cinerea L. 1753. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1938/96).

Euphorbiaceae

+*Euphorbia myrsinites* L. 1753. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1820/96).

Rosaceae

Alchemilla monticola Opiz 1838. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1821/96).

Malaceae

+*Sorbus aria* L. Crantz 1762. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1944/96).

Sorbus austriaca (G. Beck) Hedl. 1901. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1940/96).

Cotoneaster tomentosa (Ait.) Lindl. 1822. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1918/96).

Grossulariaceae

Ribes alpinum L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1962/96).

Crassulaceae

Jovibarba heuffelii (Schott) A. & D. Love 1961. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1961/96).

Saxifragaceae

Saxifraga aizoon Jacq. 1778. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1959/96).

Fabaceae

Lathyrus latifolius L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1890/96).

Medicago falcata L. 1753. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1838/96).

Oenotheraceae

Epilobium hirsutum L. 1753. Kušići, pored puta, krečnjak, 900 mnv. (22. jul 1996, Tomović, G. 1745/96).

Apiaceae

+*Eryngium palmatum* Panč. & Vis. 1870. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1922/96).

Bupleurum falcatum L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1870/96).

Celastraceae

Evonymus verrucosus Scop. 1772. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1941/96).

Rhamnaceae

Rhamnus tinctorius W.K. 1812. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1943/96).

Santalaceae

Thesium linophyllum L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1915/96).

Gentianaceae

Gentiana cruciata L. 1753. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1822/96).

Rubiaceae

Galium purpureum L. 1753. Ciganska ravna, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1813/96).

Caprifoliaceae

Viburnum lantana L. 1753. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1942/96).

Lonicera alpigena L. 1753. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1939/96).

Dipsacaceae

Scabiosa columbaria L. 1753. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1841/96).

Scabiosa ochroleuca L. 1753. Kušići-Opaljenik-Boškovići, krečnjak, 900 mnv. (23. jul 1996, Tomović, G. 1787/96).

Boraginaceae

Cynoglossum montanum Höjer. 1756. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1902/96).

Scrophulariaceae

Veronica anagallis-aquatica L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1904/96).

Euphrasia stricta Host. 1831. Kušići, pored puta, krečnjak, 900 mnv. (22. jul 1996, Tomović, G. 1741/96).

Euphrasia pectinata Ten. 1811. Kušići-Opaljenik-Boškovići, krečnjak, 900 mnv. (23. jul 1996, Tomović, G. 1790/96).

Lamiaceae

Teucrium chamaedrys L. 1753. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1811/96).

Galeopsis tetrahit L. 1753. Kušići, pored potoka, krečnjak, 900 mnv. (22. jul 1996, Tomović, G. 1759/96).

Stachys recta s.l. L. 1767. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1913/96).

Micromeria thymifolia (Scop.) Fritsch in A. Kerner 1899. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1862/96).

Campanulaceae

Campanula lingulata Waldst. & Kit. 1802. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1829/96).

Campanula bononiensis L. 1753. Kušići, pored puta, krečnjak, 900 mnv. (22. jul 1996, Tomović, G. 1747/96).

Campanula rotundifolia L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1856/96).

Asteraceae

Aster amellus L. 1753. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1925/96).

Inula salicina L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1882/96).

Inula oculus-christi L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1881/96).

+*Inula bifrons* (Gou.) L. 1763. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1860/96).

Anthemis triumfetti (All.) DC. 1815. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1817/96).

Artemisia vulgaris L. 1753. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1854/96).

Senecio vernalis W.K. 1800. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1845/96).

MONOCOTYLEDONES

Alliaceae

Allium sphaerocephallum L. 1753. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1823/96).

Allium carinatum L. 1753. Kušići-Opaljenik-Boškovići, krečnjak, 900 mnv. (23. jul 1996, Tomović, G. 1776/96).

Iridaceae

Iris reichenbachii Heuffel 1858. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1949/96).

Orchidaceae

Dactylorhiza incarnata (L.) Soó 1962. Ciganska ravan, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (27. jul 1996, Tomović, G. 1806/96).

Cyperaceae

Eriophorum latifolium Hoppe 1800. Kušići, pored puta, 900 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1919/96).

Carex flacca Schreb. 1771. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1935/96).

Poaceae

Sesleria rigida Heuff. 1890. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1932/96).

Koeleria splendens Presl. 1820. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1930/96).

Melica ciliata L. 1753. Ciganska ravan – Vasiljev vrh, kamenjari, krečnjak, 1400 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1893/96).

Bromus erectus Huds. 1762. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1929/96).

Poa badensis Haenke in Willd. 1797. Kljuna, stene, krečnjak, 1350 mnv. (29. jul 1996, Vukojičić, S., Tomović, G. 1928/96).

ZAKLJUČAK

Florističkim istraživanjima planine Javor sprovedenim tokom 1996. i 1997. godine konstatovano je prisustvo 180 biljnih vrsta, od kojih je 54 novih za floru ove planine. Vrste: *Dianthus cruentus*, *Euphorbia myrsinites*, *Sorbus aria*, *Eryngium palmatum* i *Inula bifrons* su za ovo područje do sada konstatovane od strane Josifa Pančića (1867), a našim istraživanjima potvrđene. Jedan od floristički interesantnijih nalaza je vrsta *Sesleria rigida*, koja do sada nije zabeležena na krečnjačkoj podlozi u zapadnoj Srbiji.

Među zabeleženim vrstama nalaze se *Eryngium palmatum*, *Ribes alpinum* i *Dactylorhiza incarnata*, koje su na teritoriji Srbije ugrožene (Stevanović et al., 1996).

ZAHVALNICA

Zahvaljujemo se kustosu Prirodnjačkog muzeja Marjanu Niketiću na pomoći pri determinaciji herbarskog materijala, kao i asistentu mr Dmitru Lakušiću na veoma korisnim savetima i sugestijama.

LITERATURA

- Gajić, M. (1989): Flora i vegetacija Golije i Javora. – Ivanjica
- Hayek, A. (1924-1933): Prodromus Florae peninsulae Balcanicae. – Repert. Spec. Nov. Regni. Veg. Beih. 30(1-3).
- Jordanov, D. (ed.) (1963): Flora Republicae Popularis Bulgaricae. – Academiae Scientiarum Bulgaricae, Sofija.
- Josifović, M. (ed.) (1970-1978): Flora SR Srbije (1-9). – Srpska Akademija nauka i umetnosti, Beograd.
- Pančić, J. (1867): Botanische Ergebnisse einer im Jahre 1866 unternommenen Reise in Serbien. – Österr. Bot. Zeitschr. 17, 166-173, 201-209.
- Pančić, J. (1874): Flora Kneževine Srbije. – Beograd.
- Pančić, J. (1884): Dodatak flori Kneževine Srbije. – Beograd.
- Sarić, M., Diklić, N. (eds.) (1986): Flora SR Srbije, 10, Supplement (2). – Srpska Akademija nauka i umetnosti, Beograd.
- Stevanović, V., Niketić, M., Lakušić, D., Jovanović, S., Bulić, Z., Butorac, B., Boža, P., Knežević, A., Randelović, V., Randelović, N., Stevanović, B., Vukojičić, S., Savić, D., Tomović, G. (1996): Crvena lista vaskularne flore Jugoslavije – *manuscript*, Beograd.
- Tutin, T.G., Haywood, V.H., Burges, N.A., Valentine, D.H., Walters, S.M. & Webb, D.A. (eds.) (1964-1980): Flora Europaea 1-5. – Cambridge.

Summary

GORDANA TOMOVIĆ, SNEŽANA VUKOJIČIĆ

CONTRIBUTION TO VASCULAR FLORA OF THE MOUNTAIN JAVOR

Institute of Botany, Faculty of Biology, University of Belgrade, Yugoslavia

During our floristical investigation of the Javor mountain the presence of 180 plant species were reported. Among them, 54 taxa are new for the flora of the Mt. Javor. Until now, only Josif Pačić (1867) recorded species *Dianthus cruentus*, *Euphorbia myrsinites*, *Sorbus aria*, *Eryngium palmatum* and *Inula bifrons* for this area, which were confirmed in our investigation. One of the most interesting findings was the species *Sesleria rigida*, which was not reported for the limestones of W. Serbia.

Some of this new taxa are on the Red List of Vascular Plants of Yugoslavia (Stevanović et al., 1996) such as *Eryngium palmatum*, *Ribes alpinum* i *Dactylorhiza incarnata*.